DANMARK
YDERSTE

På opdagelse i Nordjylland, landets nordligste spids, blandt hvide sandklitter og fiskerbyer, hvor historier om havet og sømænd følger hinanden i rap.

Et fyrtårn nær Grenen, på den yderste spids af Nordjylland, hvor Nordsøen og Østersøen mødes.

MAGNUS MOBERG, DESTINATION NORD

AF VALERIO GUALERZI

At stolepå sandet anses normalt ikke for en god idé. Fra slotte, der er dømt til at styrte sammen, til løfter, der uundgåeligt ender med at blive glemt – hvis noget har med sand at gøre, er det svært at få positive følelser for det. Det er forræderisk, skiftende, upålideligt, svigagtigt. Der er dog en undtagelse, et vidunderligt europæisk land, der næsten udelukkende ligger på sand, og som efter mange års kamp med dette lumske element har fundet en måde at leve perfekt sammen med det på, hvilket giver dem, der vælger at besøge det, en uforglemmelig oplevelse.

Under den sidste istid strakte den arktiske iskappe sig mod syd helt til det nuværende Wales og Danmark. Det var her, at da isen smeltede, og området endelig blev befriet for trykket fra næsten tre kilometer is, begyndte den geologisk set yngste del af Europa for omkring 14.000 år siden at dukke op: de sandplatforme, der i dag udgør Nordjylland, Danmarks yderste spids. Et land, der endnu ikke har fundet ro og fortsat hæver sig, bevæger sig og forskyder sig, men som befolkningen har lært at tæmme og udnytte, hvilket har gjort det til en styrke og nærmest et element i den nationale identitet.

Hvem kender ikke Tårnet i Pisa? Et af de mange italienske turistikoner forbløffer besøgende med sin overraskende hældning, der ligner et trylletricks resultat. Hvis synet af det har fascineret jer og på en eller anden måde efterladt jer målløse, vil et valg af en ferie i Nordjylland ikke skuffe jer, allerede fra rejsens første etape, hovedbyen Aalborg, der ligger på begge sider af Limfjorden, det stræde, der adskiller Jylland-halvøen fra øen Vendsyssel-Thy, altså det område, hvor Nordjylland ligger. Sandet, som byen – landets fjerde største – er bygget på, er i konstant bevægelse, og der findes næsten ingen ældre bygning, der ikke bærer præg af denne geologiske uro med skrå facader og bjælker i de typiske bindingsværkshuse, der sjældent løber parallelt med jorden. »Hvis du kom tilbage hertil om et par år og kiggede nøje efter, ville du sandsynligvis opdage, at de har ændret sig en smule,« forklarer guiden Anita Stovring.

Aalborg har dog meget mere at byde på end sin tilsyneladende ustabilitet. Som udgangspunkt for at udforske Nordjylland fortjener byen uden tvivl mindst en hel dags besøg. Hjertet af den gamle bydel med sine brostensbelagte gader og historiske bygninger munder ud i havnen, hvor Utzon Centeret ligger lige ud til Limfjorden – et museum, der rummer udstillinger om kunst, kultur og design, og hvor man kan lære om livet for den store arkitekt, der tegnede det, Jorn Utzon, kendt over hele verden for Sydneys vartegn, Operahuset. Ikke langt derfra ligger de elegante kollegier for studerende fra andre byer, bygget af Utzon selv, hvor de største vinduer kun vender ud mod de vægge, der løber vinkelret på havnefronten, for at undgå, at den smukke udsigt kan distrahere de studerende. Et problem, der bestemt ikke vedrører turisterne, som frit kan nyde det storslåede panorama.

Endnu et par meter længere fremme ligger det store Musikkens Hus, den futuristiske koncertsal opført i glas, stål og beton. Sandet har ganske vist mange ulemper, men det er en afgørende ingrediens i den værdifulde cement, og Aalborgs skyline er netop præget af skorstenene fra cementfabrikkerne, der ligger på den modsatte bred af fjorden. En historisk industriel tilstedeværelse, der sammen med byens strategiske beliggenhed i forhold til Norge gjorde, at byen fik uønsket opmærksomhed fra nazisterne under Anden Verdenskrig. »Det var her, at den første store nedkastning af faldskærmssoldater fandt sted i 1940,« fortæller Anita videre, »og da folk så de tyske soldater komme ned fra himlen hængende i faldskærme, stod de målløse – man havde aldrig set noget lignende før.«

Selvom Limfjorden rummer et industricenter af stor betydning på sine bredder, er den dog utrolig ren. Hvis vandet er koldt nok, kan man bade direkte i havnen eller, endnu bedre, i den nærliggende Vestre Fjordpark, et grønt område på 165.000 kvadratmeter, der er indrettet til alle former for udendørsaktiviteter. Denne blanding af gammelt og nyt, industriel fortid og respekt for naturen, er et kendetegn ved Aalborg. Takket være vinden og fremsynede politikker er Danmark verdensførende inden for energiomstillingen, og byens gamle kulkraftværk er i dag et monument over industriarkitektur, der huser klubber og kulturelle aktiviteter. Byen byder desuden på yderligere seværdigheder, fra de over 90 street art-værker, der pryder bygningerne i centrum, til den arkæologiske park Lindholm Hoje, en af de største vikingegravpladser.

Når man har valgt, hvad man vil se, og har opholdt sig i byen så længe, som det er nødvendigt, kan rejsen fortsætte mod nord. For at nå frem til Grenen, den yderste spids af Nordjylland, tager det blot halvanden time i bil, to timer med tog eller seks timer på cykel. Det er værd at tage det roligt og ikke gå glip af de smukke steder undervejs.

Et første stop for at tage en dukkert på stranden eller holde en pause på de steder, der ligger ud mod

SIDEN VED SIDEN AF, FRA TOPPEN I RETNING MED URET:

Et glimt af Osteragade i Aalborgs centrum. Et af de over 90 street art-værker, der pryder gaderne i Aalborg. Et udvalg af typiske snacks fra det danske køkken.

FOTO: WALTER BIBIKOW, GETTY IMAGES (ØVERST); CONOR HARRINGTON, DESTINATION NORD (NEDERST TIL HØJRE); FREYA MCOMISH (NEDERST TIL VENSTRE)

OVENFOR:
Nattesyn af havnen i Aalborg, hovedbyen i Nordjylland.
SIDE VED SIDEN, FRA TOPPEN MED URET:

SIDEN VED SIDEN, FRA ØVERST MED URET:

Rie Ladefoged høster tang i hånden i farvandet ud for Laeso til sin lille virksomhed Laesoe Tang, der bruger den til at fremstille forskellige fødevarer. Den traditionelle udvinding af havsalt på Laeso ved Saltsyderi. En ridetur forbi de typiske huse med tangtag på Laeso.

lille havn og den lille by Saeby. Landsbyens historiske bånd til havet springer i øjnene, når man træder ind i Santa Maria-kirken, der engang var forbundet med det nærliggende kloster. Fra loftet i kirkeskibet hænger modelskibe, som man bad om beskyttelse for, eller som blev bragt som takoffer af sømænd, der havde overlevet et skibbrud. Væggene er derimod prydet med de typiske freskomalerier fra danske kirker, som i dag er restaureret, efter at de under reformationen blev overmalet med hvidt for ikke at forstyrre kontakten mellem mennesket og Gud: tegninger med en enkel, næsten barnlig streg, malet i de tilbagevendende nuancer af grønt, orange og brunt. Når man beundrer dem, forstår man, hvorfor protestantismens indtog i det 16. århundrede var uundgåeligt. »Før det danske præsteskab fulgte Luther, blev messen holdt på latin; ingen af de ydmyge troende forstod noget, og så sad de der, frysende og kede, og kiggede op på de motiver, der illustrerede farerne ved et liv levet i synd,« fortæller guiden Else Larsen Schaltz. Lidt nord for Saeby langs Østersøkysten ligger Frederikshavn, afgangsstedet for færgen, der på 90 minutter bringer en til øen Læsø. Hvis Danmark dækker et af Europas yngste områder, er Læsø til gengæld den yngste del af Danmark. »Øen består af glaciale aflejringer af silt, der kaldes Yoldia. Oven på dette lerlag har der siden lagt sig sand. Man mener, at den i modsætning til resten af landet dukkede op for 4-5.000 år siden, for måske senere at ende under havoverfladen igen, inden den dukkede op igen for mellem 2.000 og 3.000 år siden. Den er ikke kun blevet formet som resten af Danmark af istidens bevægelser, men også af havets bevægelser», forklarer Tom Andersson, der for flere år siden besluttede at forlade sit hjemsted København og sit reklamebureau for at flytte hertil og arbejde med turismefremme.

For en italiener, der er vant til trafik, smog og støj i vores byer, kan København – en af verdens mest miljømæssigt bæredygtige hovedstæder – allerede virke som et paradis på mange måder. Men det tager kun få minutter på Laeso at indse, at vi her befinder os på et helt andet niveau.

Færgen giver mulighed for at medbringe bilen, men der er ikke rigtig noget behov for det. Øen er kun lidt større end Pantelleria, tyndt befolket (mindre end 1.800 indbyggere) og fuldstændig flad, så hele øen kan nemt udforskes på cykel eller til fods ad behagelige stier, der snor sig gennem skovene eller langs kysten. Der er kun få huse, og de smelter ofte sammen med naturen, der veksler mellem småsøer, skove og lyngheder til sandklitter og lange hvide strande. De huse, der ligger på nordsiden, er perfekte for dem, der vil bade, mens de på sydsiden omgives af et hav, der

FOTO: BONA FIDES STORIES (ØVERST TIL VENSTRE); DESTINATION NORD (ØVERST TIL HØJRE OG OVENFOR); CHRISTIAN BÄCK, GETTY IMAGES (SIDEN VED SIDEN AF)

Den forbliver lav, kun lidt over anklerne, i flere kilometer. Her er det tidevandet, der bestemmer.

Den mest spektakulære del er naturreservatet Roennerne helt i syd. Lange tunge af hvidt sand veksler med lave, azurblå vandflader, der spejler det utrolige sollys, som er klart takket være breddegraden og vinden. Et vidunderligt skue, som den blå himmel på klare dage og det grønne løv på de nærliggende småøer fremhæver yderligere. For at opleve dette fantastiske miljø fuldt ud kan man tage på ture på et par timer ombord på en traktor med påhængsvogn, kørt af ingen ringere end den tidligere borgmester Thomas Winther Olsen. De store hjul med det massive mønster gør det muligt at køre problemfrit fra de havoversvømmede områder til strandkanten, hvor man slalomerer mellem de store kampesten, som er rullet hertil af gletschernes bevægelser for længe siden, som var det kugler efter et billardstød.

Selvom det måske lyder som en kliché, giver naturen, udsigten, lyset og stilheden her virkelig en fornemmelse af at befinde sig i en anden verden. Og på en måde er det faktisk sådan, i hvert fald i forhold til for lidt over et århundrede siden. I middelalderen blev Laeso for første gang udforsket af munke, der – i et land i dyb økonomisk krise – kom hertil på jagt efter mulige ressourcer, de kunne udnytte. Og det skete da også. Det tog ikke lang tid for munkene at indse, at sandet på de vidtstrakte strande lod havvandet sive ned under det og bevare en ekstremt høj saltkoncentration, hvilket gjorde det ideelt til saltproduktion ved fordampning. De nybyggere, der besluttede at flytte hertil, fik mulighed for at oprette deres eget familiedrevne saltværk til gengæld for, at en procentdel af det udvundne salt skulle afleveres til kirken. Således begyndte der på øen at dukke en enorm mængde lavvandede brønde op, hvorfra man udvandt det havvand, der var trængt ned i undergrunden, og som, når det blev sat over ild for at fordampe, leverede det dyrebare hvide guld.

Hvordan processen fungerede, kan man stadig se på Saltsyderi, et lille saltværk, der producerer fin salt ved hjælp af den gamle traditionelle metode. Et lille produktionsanlæg, der først og fremmest har til formål at vidne om en identitets- og videnarv, der er blevet genoplivet, efter at den lille istid og en økologisk katastrofe i det 17. århundrede satte en stopper for saltværkerne på Laeso. Den massive brug af skovtræ som brændsel til den ild, der var nødvendig for at inddampe vandet, der blev hentet op fra brøndene, medførte nemlig en dramatisk skovrydning, der efterlod øen fuldstændig gold i næsten 300 år.

Det andet overraskende aspekt ved et ophold på Laeso er derfor, at man befinder sig midt i et »naturligt historisk eksperiment«, for at bruge et udtryk, der ligger den store antropolog (og meget mere) Jared Diamond på sinde. På øen findes der ikke et eneste træ, der er ældre end et århundrede eller lidt mere, og de skove, der dækker øen, giver os et levende bevis på naturens evne til og måder at genoprette sig på. I dag, hvor de har fået lov til at vokse frit, dækker bøgetræer (der er vendt tilbage naturligt) og fyrretræer (genplantet) en stor del af området og udgør levesteder for hjorte, harer og fasaner, som man let kan få øje på fra veje og stier, og som udgør den lokale fauna sammen med de mange arter af havfugle, der myldrer langs kysterne.

Nedgangen i saltindustrien og tabet af skovdækket medførte ekstremt svære tider for Laeso, hvilket prægede både landskabet og kulturen. De fleste mænd blev tvunget til at begive sig ud på havet i jagten på lykken, hvilket efterlod kvinderne alene. Det var mødrenes, konernes og døtrenes praktiske sans og fortrolighed med vævekunsten, der gav liv til en unik specialitet på denne ø – en væsentlig del af ansøgningen til UNESCO om optagelse på listen over verdens kulturarv. Rundt om i verden er tagdækninger af tang ikke nogen sjældenhed i kystområder, men dem på Laeso, der er et resultat af øboernes opfindsomhed, har noget helt unikt over sig. Når de planter, som tidevandet havde skyllet i land, var tørret, blev de nemlig flettet sammen som et stykke stof, hvilket gav husenes tagdækninger enestående egenskaber med hensyn til varmeisolering, vandtæthed, holdbarhed og endda brandmodstand.

Da det ikke længere var muligt at producere salt, og jorden var for ufrugtbar til at understøtte hverken landbrug eller husdyrbrug

TIL VENSTRE:
Et stykke hasselnøddekage. Det danske køkken kan prale af en tradition med store kokke, startende med René Redzepi, tidligere ejer af Noma i København.

SIDEN VED SIDEN:
Den lille havn i Saebv med Sankta Maria-kirken i baggrunden.

i stor skala, blev en af de vigtigste økonomiske aktiviteter på Laeso endnu en gang præget af sandet. De skiftende sandbanker ud for kysten – i kombination med stormene – gjorde øen til en veritabel fælde for de mange skibe, der sejlede forbi på ruterne mellem Nordsøen og havnene i Østersøen. Skibbrud var derfor en daglig foreteelse, og øens indbyggere specialiserede sig i at redde besætninger i nød og samtidig bjærge de skibe, der var strandet ud for kysten.

Den farlige indsats blev belønnet med en del af de varer, der var lastet om bord. »Det år, hvor befolkningen reddede sig fra hungersnøden ved at spise rosiner, der var bjærget fra et skib fra Mellemøsten, er gået over i historien,« fortæller Tom mig. På en træfri ø var skibenes bordværk desuden et værdifuldt byggemateriale, mens de skibbrudne gengældte gæstfriheden ved at tilbyde deres arbejdskraft på de små gårde, der blev drevet af de kvinder, der var blevet alene. »Og der var ikke få mænd fra Laeso, der ved hjemkomsten blev overrasket over at finde børn med mørk hud og sorte øjne,« minder Henning Johansen mig om, mens han viser mig rundt i en gammel bolig. Men i slutningen af det 19. århundrede blev der også opført et fyrtårn på denne afsidesliggende udløber af Danmark, og redningsøkonomien fik et hårdt slag.

Hvor central en rolle redningen af skibe i nød har spillet i Nordjyllands historie og kultur, forstår man endnu bedre, når man ankommer til Skagen, rejsen sidste stop.

Byen er den dag i dag et af landets vigtigste fiskericentre og et af de mest populære turistmål, og byen rummer i havnen »Redningsmanden Fiskerstatuen«, monumentet over den redningsmand, der var fisker, mens der på hovedtorvet troner mindesmærket dedikeret til de otte modige fiskere, der mistede livet den 27. december 1862 i forsøget på at redde besætningen på den svenske brigantine *Daphne*, der var strandet på kysten.

Skagen er en charmerende lille by, der fra anden halvdel af det 19. århundrede begyndte at tiltrække en stor gruppe malere, *Skagensmalerne*, der var betaget af stedets enestående lys – det samme som på Laeso – hvilket gjorde byen til en slags dansk Étretat. Deres hovedkvarter var Hotel Broendums, midt i den gamle bydel, hvor små, maleriske enfamiliehuse veksler med hinanden langs smalle gader, der er så velplejede, at de ligner en model bygget af et barn med en udpræget besættelse af orden.

Et stenkast fra Broendums ligger Skagens Museum, der rummer værker af disse malere, hvis navne er ukendte for os, men som ikke står tilbage for mange franske realister og præimpressionister. Hvis I har børn med, der er klar til at protestere, kan I bytte deres tålmodighed foran malerierne mod et efterfølgende besøg på det nærliggende Bamsemuseum, der udelukkende er dedikeret til bamser.

En stor del af de udstillede værker på Skagens Museum skildrer scener fra havet og stranden. Også her er det nemlig sandet, der har formet den lokale historie og kultur. Mod syd, ca. tre km væk – en afstand, man også kan tilbagelægge til fods ad stien, der snor sig mellem klitterne – kommer man til Tilsandede Kirke, den såkaldte tilsandede kirke. Indviet

FOTO: STUART BLACK, ALAMY/IPA, BOB KRIST, GETTY IMAGES (SIDEN VED SIDEN AF)

I San Lorenzo er kirken, der blev opført i det 14. århundrede i flere omgange, endt med at blive begravet i sand. I dag er det eneste, der står tilbage af den gamle og imponerende bygning, det gamle klokketårn, der rager malerisk op mellem klitterne – en ideel kulisse til en nordisk krimi eller en postapokalyptisk serie.

Kirken ligger på den nuværende nordlige kant af Rabjerg Mile, Danmarks største flyvesandsklitter, som sammen med andre mindre klitter gentagne gange dækkede den til, indtil den blev forladt på tærsklen til det 19. århundrede, da alle bestræbelser på at holde den tilgængelig for de troende viste sig at være forgæves.

Store klitter og lange sandstrande præger også landskabet mod nord, helt til Grenen, den yderste spids af Nordjylland, der adskiller Skagerrak og Kattegat, altså Nordsøen og Østersøen, som her løber sammen i et virvar af strømme, der er så stærke, at det er yderst farligt (og derfor forbudt) at bade. Den har måske ikke samme charme som andre, mere berømte *»finis terrae«*, men en vandretur ad stien fra Skagen til Grenen byder alligevel på stærke oplevelser. Når man vender blikket mod fastlandet, kan man se bunkerne, som nazisterne byggede under Anden Verdenskrig, mens man, når man kigger ud mod havet, ud over dets skønhed ikke sjældent kan få øje på sæler. Men der er også en vigtig historielektion at lære, når man når frem til Danmarks spids. Mellem 1807 og 1814, i den napoleonske æra, var det skandinaviske land i krig mod Storbritannien i det, der kom til at hedde »kanonbådskrigen«. Det britiske imperiums mægtige flåde truede med at angribe København ad søvejen, men det lille land formåede at holde stand i lang tid; på det tidspunkt fandtes der endnu ikke undervandsminer, men fyrtårnene langs kysten nær Grenen blev slukket, hvilket gjorde overfarten fra Nordsøen til Østersøen yderst farlig for briterne. Derudover bevæbnede danskerne en række små og smidige fartøjer, der med succes kunne angribe de bedre udrustede britiske brigantiner, som de påførte store skader. En taktik, der måske minder jer om noget. I Grenen vil historieinteresserede blandt andet også finde Bunkermuseet, der er dedikeret til denne forpostens rolle under Anden Verdenskrig og er indrettet i en gammel befæstning fra den tyske Atlantvolde.

Når sandet slutter, på den yderste udløber af Vendsyssel-Thy, slutter også rejsen til opdagelse af Nordjylland. Her kan man vende om og tage hjemad. Uden engang stresset ved at skulle sende et postkort. Den gamle skik er gået af brug, men i Danmark er det simpelthen umuligt: Fra 2026, efter mere end 400 års tro tjeneste, har det nationale postvæsen officielt indstillet uddelingen af papirpost. □

NEDENFOR:
Den Tilsandede Kirke, den såkaldte sanddækkede kirke nær Skagen, som er blevet begravet af en flyvesand.

SIDEN VED SIDEN AF:
Foché hviler på en strand i Skagen.

REJSETIPS

SÅDAN KOMMER DU DERHEN

Det bedste udgangspunkt for at besøge Nordjylland er Aalborg. Den hurtigste måde at komme dertil er med fly. Der er kun direkte fly fra Italien i visse perioder af året, som kan variere. Alternativet er at mellemlande i København, der har forbindelser til adskillige italienske byer med både traditionelle flyselskaber og lavprisselskaber. Man kan også komme frem i bil eller autocamper, men afstandene er betydelige: over 300 km fra København, over 1.500 fra Milano og 2.160 fra Rom.

TRANSPORT

Hvis man vælger at flyve, kan man leje en bil eller en autocamper i Aalborg eller alternativt i København. For cykelentusiaster er det muligt, når man er ankommet til Aalborg, at udforske Nordjylland på cykel, enten ved at leje en cykel på stedet eller medbringe sin egen. Cykelstierne er gode og dækker hele regionen, som er fuldstændig flad, men vær opmærksom på, at det at cykle mod den ofte kraftige modvind kan være lige så anstrengende som at cykle op ad bakke. Hvis man også ønsker at tage et afstik til øen Laeso med bilen, er det en god idé at reservere færgen på forhånd i sommermånederne og i weekenderne (*laesoe-line.dk*).

OVERNATNING

Takket være sin lidt afsides, men udsigtsrige beliggenhed (man kan gå til centrum på 15 minutter) i Aalborg kan det, især hvis man er i bil, være værd at gøre holdt ved det splinternye og supermiljøvenlige **Comwell Hvide Hus** (*comwell.com/hoteller/comwell-hotel-aalborg*). På øen Læsø er der et stort udvalg af hoteller, B&B'er, ferielejligheder og campingpladser. Især **Hotel Havnebakken** (*havnebakken.dk*) er behageligt og indbydende takket være den familieejede drift og ligger lige ved havnen, hvor færgerne fra Frederikshavn lægger til. Blandt de andre muligheder kan **B&B Oestergaard** (*oestergaardkulturbb.dk*) og **GuestHouse Laeso** (*guesthouselaesoe.dk*) nævnes. I Skagen, hvis man er villig til at bruge lidt ekstra i det i forvejen ret dyre Danmark, bør man ikke gå glip af den storslåede *gammeldags* atmosfære på **Broendums Hotel** (*brondumshotel.com*).

SPISESTEDER

I hjertet af Aalborg kan man vælge mellem fusionskøkkenet hos **Bach & Nurup** (*bachognurup.dk*) eller byens eneste Michelin-stjerne, **Alimentum** (*restaurant-alimentum.dk*), men priserne er bestemt ikke blandt de mest overkommelige. På Læsø kan den fremragende, kreative restaurant **Hummerens hus restaurant** (*hummerenshusrestaurant.dk*), der ligger et stenkast fra havnen, hvor færgerne lægger til, varmt anbefales. Til en frokost eller en hurtig og uformel snack Hvis man vil spise fisk, falder valget på **Huset Paalsgard** (*FB husetpalsgaard/*), lige over for **Laeso Fiskeindustri**, et firma, der forsyner en stor del af de italienske supermarkeder med rejer og jomfruhummere af førsteklasses kvalitet. I Skagen er **Broendums Hotels** restaurant (*brondumshotel.com*) endelig et absolut must, både på grund af atmosfæren og retterne. Mere uformelt er **Skagen Fiskrestaurant** (*skagenfiskerestaurant.dk*), der ligger ud til havnen.

HVAD MAN KAN LAVE OG SE

I Aalborg, Danmarks fjerdestørste by, er mulighederne alt for mange til at kunne nævnes her. En komplet liste over de aktiviteter, der er nævnt i artiklen, kan findes på turistorganisationens hjemmeside (*visitdenmark.it/danimarca/dove-andare/aalborg/cosa-fare-aalborg*). Cykling, kitesurfing, vandreture eller rideture, kajak: Laesø (*visit-laesoe.com*) er det perfekte sted for alle former for udendørsaktiviteter. De mere stillesiddende kan i stedet nyde **Laesø Kur** (*saltkur.dk*), der er indrettet i en nedlagt kirke. Andre aktiviteter, der ikke kræver træning Blandt højdepunkterne er et besøg hos **Saltsyderi** (*laesoesalt.com*), hvor der fremstilles salt på traditionel vis, eller hos **Laesoe Tang**(*laesoetang.dk*), en lille familieejet virksomhed, der sælger produkter baseret på håndplukkede tang. På øen er det naturligvis også et besøg værd at besøge museet dedikeret til tangtagene (*laesoe-museum.dk*). I Skagen byder byen endelig, ud over kunstmuseet (*skagensmuseum.dk*), på flere andre attraktioner, herunder **Bamsemuseet**, bamsemuseet (*skagensbamsemuseum.dk*), og **Kystmuseet**, der er dedikeret til lokalhistorien (*kystmuseet.dk*).

NYTTIGE OPLYSNINGER

Priserne i Danmark er betydeligt højere end i Italien. Næsten alle taler udmærket engelsk, men turistinformation, restaurantmenuer og hjemmesider er næsten altid kun på dansk. Den globale opvarmning gør landets klima stadig mildere, men det er stadig ekstremt blæsende, og det er derfor en god idé at medbringe en vindjakke uanset årstid. Detaljerede oplysninger på italiensk med vejledning om alle de forskellige aspekter af rejsen kan findes på *visitdenmark.it*.

FOTO: THOMAS SCHAEFFER, IMAGEBROKER/GETTY IMAGES; MORTEN THOMSEN, 500PX,/GETTY IMAGES (SIDEN VED SIDEN AF)